

Het beste scoren: een spel van vrij, gelijk en samen

- 'Short Odesys Story' -

Vrijheid, gelijkheid en broederschap

Wanneer we vanuit de menselijke behoefte en zijn streven naar de maatschappij kijken, kunnen we drie gebieden onderscheiden:

1. **Economisch- en goederenleven:** In het economische leven draait het om het vervullen van materiële (basis)behoeften van de mens, zoals voedsel, kleding en onderdak, evenals het bieden van diensten die noodzakelijk zijn om in leven te blijven. Het gaat om het leveren van toegevoegde **waarde** van de ene persoon aan de ander, gebaseerd op **broederlijke** samenwerking.
2. **Cultuur- en ontwikkelingsleven:** In het cultuurleven draait het erom dat het individu zich kan ontwikkelen en zijn potentieel kan realiseren. **Vrijheid** is het fundamentele principe, dat ruimte biedt voor zelfontplooiing en vormgeving, voortkomend uit de vrije **wil** van de mens en zijn moreel en ecologisch handelen.
3. **Rechts- en afsprakenleven:** In het rechtsleven draait het erom dat de mens rechtvaardig en met gelijke voorwaarden actief in de maatschappij kan participeren. Het gaat om menselijke **gelijkheid**, transparantie en de isonomische verdeling van rechten en plichten, zodat mensen **waardig** met elkaar kunnen samenleven. Het lijkt de sleutel.

www.wil_waardigheid_waarde

De driegeleding van het sociale organisme – sociale driegeleding- is geen abstract model, maar iets wat we daadwerkelijk in de samenleving kunnen waarnemen. Het is een weergave van de menselijke behoeften en streven –'individual purpose'- van vrijheid, gelijkheid en broederschap, of kortgezegd: vrij, gelijk en samen. Deze drie gebieden functioneren autonoom, elk met hun eigen specifieke eigen 'wetten' (sociale basiswet, sociologische hoofdwet, solidaire natuurrecht), maar werken samen in een onderlinge relatie. Hun 'samen apart maar toch samen'-relatie, een LAT: 'living apart but together'-relatie, waarborgt de onafhankelijkheid en eigenheid van elk domein, terwijl ze elkaar ondersteunen om het maximale sociale welzijn voor mens en maatschappij te verwezenlijken. Dit welzijn – 'a best-fit for common purpose'¹ – ontstaat vanuit het principe van diaductie² en gaat daarmee verder dan enkel integratie of synthese. De organische harmonie tussen de drie gebieden is essentieel voor het creëren van een gezond samenleven en samenwerken, vergelijkbaar met een gezond lichaam dat als 'ge-heel' in balans verkeert.

De sociale driegeleding is niet alleen op maatschappelijk niveau waarneembaar, maar ook op bedrijfsorganisatie, geld ('koop-, schenk-, leengeld') en menselijk niveau ('hoofd-zintuig, organen-stofwisseling, hart-ritme'). Er is sprake van zelf-similariteit³ ('self-similarity') tussen de mens, bedrijven, geld en maatschappij.

¹ **Commons**-gebaseerde initiatieven zijn samenwerkingsverbanden waarin mensen gezamenlijk gedeelde goederen beheren en gebruiken, met nadruk op gemeenschapswaarden. Ze richten zich op samenwerking, gedeeld eigendom en overkoepelende best-passende oplossingen ("fit for common purpose"), in plaats van winstmaximalisatie of kostenminimalisatie. Ze hebben de omslag gemaakt van verticale aansturing naar horizontale zelfsturing ('Cathedral vs. Bazaar' model). Commons-gebaseerde initiatieven bieden een alternatief voor markten (privatisering) en staten (centralisatie) door de nadruk te leggen op lokale betrokkenheid en zelforganisatie.

² **Diaductie** (Grieks: dia- tussen meerderen, Latijn: ducere - leiden) is het proces van het ontstaan ('uitleiden') van een overkoepelende kracht tussen verschillende lagen of deelelementen van een geheel. Deze komt op organische wijze samen of articuleert vanuit de tussenruimte om een gemeenschappelijk doel te bereiken.

³ **Zelf-similariteit** of zelfgelijkheid: een eigenschap van een object of systeem waarbij het geheel dezelfde vorm of structuur heeft als een of meerdere van zijn delen, of dit nu exact of benaderend is, op verschillende schalen. Dit concept wordt vaak toegepast in disciplines zoals biologie en wiskunde.

Ter illustratie, de volgende voorbeelden van de driegeleding in de praktijk:

1. **Economie:** Kleine bedrijven die elkaar eerst proberen te overtreffen, verspillen middelen en relaties. Door samen te werken en hun krachten te bundelen, ontstaat gezamenlijke toegevoegde waarde en economisch succes, waarbij samenwerking en waarde centraal staan, en ze voornamelijk koopgeld als middel gebruiken.
2. **Cultuur:** Een ondernemer laat zijn bedrijf floreren door ruimte te geven aan creativiteit en innovatie. In plaats van te micromanagen, creëert hij een omgeving waarin medewerkers zich vrij kunnen ontplooiën en ideeën kunnen aandragen om de toekomst mede vorm te geven. Via schenkgeld laat hij een andere organisatie vrij hun cultuurproject uitvoeren.
3. **Recht:** In een organisatie verloopt de besluitvorming stroef door onduidelijke machtsverhoudingen. Pas wanneer men een helder kader van gelijkwaardigheid en transparantie invoert, verbetert het gezamenlijk functioneren. Via heldere afspraken wordt leengeld ingezet tussen de organisatieonderdelen.

De sociale driegeleding wil de wereld niet verbeteren door een nieuwe, 'betere' ideologie te plaatsen in de plaats van de oude. Zij wil de mens de basis bieden om, overeenkomstig diens streven naar vrijheid, gelijkheid en broederschap, maatschappelijke structuren zó om te vormen dat het best mogelijke toekomstige ideaal – voor subject en object – bereikt kan worden. Zij wil geen waarheid verkondigen, maar de mensen in staat stellen om vanuit hun individuele vrijheid hun best passende gemeenschappelijke waarde zelf te vinden.

Odesys maakt de sociaal driegelede principes werkzaam in haar ontwerpmethodologie en bijbehorende Preferendus 'glass-box' modellering, waarbij zij streeft naar een optimale gezamenlijke waarde vanuit individuele voorkeuren en belangen, binnen een gelijkwaardig kader: een oprechte, inclusieve vorm van gezonde besluitvorming. Pas als niemand buitenspel staat en iedereen de bal binnen de lijnen en de tussenruimte speelt, kan het team het beste scoren: een spel van *vrij, gelijk* en *samen!*

Odesys bereikt een haalbare oplossing die alle belanghebbenden maximaal tevreden stelt. Dit is geen compromis, maar een 'best-fit for common purpose'. De mensgerichte ontwerp aanpak die Odesys hanteert, maakt een stap vooruit ten opzichte van pseudo-democratische principes zoals 'de meeste stemmen gelden' of 'niemand achterlaten', en omarmt de sociaal driegelede principes van vrijheid ('wil'), gelijkheid ('waardigheid') en broederschap ('waarde') in een pure, directe vorm van open-diacratische⁴ besluitvorming. Gezamenlijke besluitvorming is een spel *van* elkaar, *met* elkaar en *voor* elkaar. Zo worden 'solide en gezonde plannen samen gesmeed': een best-fit besluit dat de belangen van alle betrokkenen associeert vanuit een gelijkwaardig vertrekpunt, binnen de 'vrije ruimte' en gericht op het geheel. Het is een kwestie van open systeemontwerp: beslis(t)kunst. Een probleem is pas écht opgelost als je er samen van verlost bent en je gezond en tevreden verder kunt.

⁴ **Diacratie** (Grieks: dia- tussen meerderen, kratein - besturen) is het systeem waarbij de macht of invloed horizontaal wordt verdeeld tussen verschillende lagen of deelelementen van een geheel, zonder centraal gezag, zodat elk element zijn eigen autonomie behoudt en samenwerkt om een gemeenschappelijk doel te bereiken.